

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיק (קידושין 5).

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם וישועם ויציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:

סיכומי דף היומי
 מערכת: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
376

בבא בתרא דף קנ"ט. יום א' פר' ויצא אדר"ח ל' חשוון תשפ"ה

דף קנ"ט - ע"א

בן שמכר בנכסי האב בחייו ומת, הבן מוציא מיד הלקוחות שראוי היה לאביו ולא בא לידו מעולם. וזו היא שקשה בדיני ממונות, (ופסוק 'תחת אבותיך יהיו בניך', ברכה).

בן בכור שמכר חלק בכורה בחיי האב ומת בחייו, הבן מוציא מהלקוחות, שהבן יורש חלק בכורת אבי אביו.

היה יודע עדות בשטר, קודם שנעשה גזלן, או עד שלא נפלה לו בירושה, הוא אינו מעיד על כתב ידו אבל אחרים מעידים, ואפשר להעמידו כשהוחזק כתב ידו בבית דין קודם שנעשה גזלן. היה יודע בעדות קודם שנעשה חתנו, הוא אינו מעיד על כתב ידו אבל אחרים מעידים, והגם שלא הוחזק כתב ידו בבית דין, שהוא גזירת המלך שאינו נאמן ואחרים נאמנים, ולא משום שמשקר, וראיה ממשה ואהרן.

דף קנ"ט - ע"ב

אין הבן יורש אמו בקבר להנחיל לאחים מהאב, שנאמר 'סיבה בבן ונאמר סיבה בבעל', מה סיבה האמור בבעל אין הבעל יורש אשתו בקבר, גם סיבה האמור בבן.

אמר לחבירו אני מוכר לך נכסי דבר סיסין, והיה קרקע שנקרא דבי בר סיסין, ואמר המוכר שרק נקרא כן, לרב נחמן: קנה לוקח, שכיון שנקרא דבי בר סיסין עליו לגלות שאינו דבר סיסין, לרבא: המוציא מחבירו עליו הראיה ואין הלוקח יכול להוציא מהמוכר בלי ראיה.

אמר לחבירו מה אתה עושה בביתי, ואמר לו ממך קניתי ואכלתי שני חזקה, ואמר המערער

בבא בתרא דף קנ"ח. יום שב"ק פר' תולדות כ"ט חשוון תשפ"ה

דף קנ"ח - ע"א

משנה. נפל הבית עליו ועל אשתו, ויש שם נכסי צאן ברזל שהכניסה מאביה, יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשונה ואחר כך מת הבעל, ויורשי האשה אומרים הבעל מת ראשון ואחר כך מתה האשה ולא ירש הבעל רק אנחנו, **לבית שמאי: יחלוקו, לבית הלל: נכסים בחזקתם.**

ונחלקו אמוראים בדברי בית הלל, לרבי יוחנן: בחזקת יורשי הבעל, שאם פיחתו - פיחתו לו, והותירו - הותירו לו, לרבי אלעזר: בחזקת יורשי האשה, שהרי היא הכניסה אותם מבית אביה, לבר קפרא: הואיל ושניהם באים בטענת ירושה הוא בחזקת יורשי האב.

דף קנ"ח - ע"ב

משנה. נפל הבית עליו ועל אמו ולא היה לאם עוד בן, לכולי עלמא יחלוקו יורשי הבן עם יורשי האם ושניהם באים בטענת ירושה.

היה לאם עוד בן שהוא בוודאי בחצי שלו והאחר ספק אם יש לו כלל שאין ספק מוציא מידי ודאי, לרבי עקיבא: נחלקו גם בזה ולבית הלל נכסים בחזקתם, לרבי זירא: להוי אמינא הביאור, בחזקת יורשי בן שקרוב ליורשה יותר מכולם. לרבי אילא: הביאור, בחזקת יורשי האם הואיל והוחזקה נחלה באותה השבט בימי אלמנותה, וכשעלה רבי זירא לארץ ישראל קם בשיטתו למסקנא שאויר ארץ ישראל מחכים.

בן עזאי לא חלק כבוד לרבי עקיבא במשנה משום שהיה לו תלמיד חבר.

דברים שבין פשוט למקושר, שטר פשוט שני עדים מתוכו, שטר מקושר שלשה עדים מאחוריו. ועיקר הפסוק: כך היה מעשה, ולא בא ללמד.

לרמי בר יחזקאל: 'על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר' - אם תתקיים עדות בשנים למה פרט לך בשלשה, רק לומר לך שנים לשטר פשוט, ושלשה למקושר. ועיקר הפסוק: להקיש שני עדים לשלשה, ומחלוקת רבי עקיבא וחכמים מה בא ללמד ההיקש.

מקום החתימות אחורי שטר מקושר - לרב הונא: מאחוריו בין קשר לקשר. ואין חשש שיוסיף דברים בסוף השטר - שכותבים בסופו 'שריר וקיים'. ואינו יכול להוסיף ולכתוב ולחזור שוב על 'שריר וקיים' - שאין כותבים זאת פעמיים. ואין חשש שימחוק 'שריר וקיים' ויכתוב במקומו דברים אחרים ויסיים 'שריר וקיים' - שהרי אם תלה הסופר תיבה או שתיים בין השורות וקיים לבסוף כשר, וכן אם מחק באמצע השטר וקיים לבסוף כשר, אך אם נמחק במקום ששייך שם 'שריר וקיים' כשיעור תיבות אלו לא מועיל קיום. לרב ירמיה בר אבא: אחורי הכתב כנגד הכתב.

שהיה משתמש בחדרים הפנימים ולכן לא מחה, לרב נחמן: צריך הלוקח להביא עדים שדר ג' שנים בלי המערער. לרבא: המוציא מחבירו עליו הראיה.

הדרן עלך פרק מי שמת

בבא בתרא דף ק"ס. יום ב' פר' ויצא ר"ח כסליו תשפ"ה

פרק עשירי - גט פשוט

דף ק"ס - ע"א

משנה. שטר פשוט - חותמים שני עדים, וחותמים בתוך השטר. שטר מקושר - חותמים שלשה עדים, וחותמים מאחורי השטר.

שטר פשוט שחתמו העדים מאחוריו, או שטר מקושר שחתמו העדים בתוכו, א. לת"ק: שניהם פסולים (בשטר חוב אינו גובה ממשועבדים, בגט אשה אינה מגורשת), שלא נעשה כתיקון חכמים. ב. לרבי חנינא בן גמליאל: פשוט פסול, מקושר כשר שיכול לקרוע התפירות ולעשותו פשוט. ג. לרבי שמעון בן גמליאל: הכל כמנהג המדינה (מבואר בגמרא).

פשוט שחתם בו עד אחד, ומקושר שחתמו בו שני עדים - שניהם פסולים.

דף ק"ס - ע"ב

מקור שני סוגי שטרות למסקנא - תקנת חכמים לעשות מקושר היה במקום כהנים, שהיו כועסים ומגרשים נשותיהם, וכשנחו מהרוגז לא יכלו להחזיר מחמת איסור גרושה לכהן, ולכן תיקנו לעשות מקושר שטירחה לעשותו, ותוך כדי עשייה ינוחו מהכעס ולא יגרשו. וכדי שלא תחלק בין גט לשאר שטרות תיקנו כן בכל השטרות. והסמיכו בפסוק שיש שני סוגי שטרות [אך אסמכתא היא, שכל פסוק נכתב לדרשה], וכמה פסוקים הובאו בזה:

לרבי חנינא: 'שדות בכסף יקנו וכתוב בספר' - פשוט, 'וחתום' - מקושר, 'והעד' - שנים 'עדים' - שלשה. ומסתבר ששני עדים לשטר פשוט, ושלשה לשטר מקושר - מתוך שנתרבה בקשרים נתרבה בעדים. ועיקר הפסוק: רק לעצה טובה.

לרפרם: 'ואקח את ספר המקנה' - פשוט, 'את החתום' - מקושר, 'ואת הגלוי' - פשוט שבמקושר (הטופס), 'המצוה והחקים' - אלו

בבא בתרא דף קס"א. יום ג' פר' ויצא ב' כסליו תשפ"ה

דף קס"א - ע"א

לרב ירמיה בר אבא שחותמים העדים במקושר מאחורי השטר כנגד הכתב אין חשש שיוסיף לכתוב בשטר ויוסיף עדים כנגד מה שהוסיף - שאינם חותמים כסדר כתב השטר, רק אם היה כתוב השטר ערב הם חותמים שתי מכנגד שורה אחרונה, ואם היה כתוב שתי הם חותמים ערב, כמו שיתבאר. לרב חסדא: העד הראשון מתחיל לחתום כנגד שורה אחרונה, והשני תחתיו ונכנס לצד פנים השטר, וכן הלאה. ואין חשש שיחתוך השורה האחרונה עם שם 'ראובן' של העד הראשון ויהא כשר ב'בן יעקב עד' - שהעד חותם 'ראובן בן' כנגד אותה שורה, ואם יחתוך ישאר רק 'יעקב עד'. ואין חשש שיהא כשר ב'יעקב עד', משני סיבות, א. אינו חותם 'עד' אלא 'ראובן בן יעקב', ב. חותם 'עד', אך לא יהא כשר ב'יעקב עד' שהרי הוא כתב ראובן ולא כתב יעקב, ואין אדם נוהג לחתום בשם אביו, וגם אינו מתחצף להשתמש כסימן לחתימתו בשם אביו. למר זוטרא: כל העדים שאחורי שטר מקושר

שטר שהיו חתומים בו ד' או ה' עדים ומקצתם פסולים - אם יש שני עדים כשרים השטר כשר, שלא חתמו הפסולים אלא לכבוד (ולרב יהודאי גאון דווקא שהפסולים חתמו בראשונה, שמוכח שהחתימו לכבוד, אך אם הכשרים חתומים בתחילה - פסול, שלהלכה גם בדיני ממונות אם נמצא אחד מהעדים קרוב או פסול כולם פסולים).

בבא בתרא דף קס"ג. יום ה' פר' ויצא ד' כסליו תשפ"ה

דף קס"ג - ע"א

שתי שורות ריווח בין השטר לחתימות העדים שפוסלות בשטר - היינו הם ואוויר, שבלי אויר לא יכול לזייף ולכתוב שם שתי שורות. לרב יצחק בן אלעזר: כגון 'לך' על גבי 'לך', והם שני שורות וארבעה אוויר. לעולא: 'ל' למעלה ו' ד' למטה, והם שני שורות ושלושה אוויר. לרבי אבהו: כגון 'ברוך בן לוי', והיינו שיטה אחת ושני אוויר.

שתי שורות שאמרו - הם בכתב עדים ולא בכתב סופר, שהמזייף אינו הולך לסופר, אלא עושה זאת בצנעה, ואינו יכול לכווין ידו בכתובה דקה כסופר.

דף קס"ג - ע"ב

ריווח שבין הקיום לחתימות הדיינים - לרב: אף ריווח גדול משתי שורות אינו פוסל, כל שלכלך בדיו את הריווח, שאז אינו יכול להוסיף שם כלום קודם שימחק, ואף ששטר שהוא ועדיו על המחק כשר [כך אמרו בשם 'רב' ויש שאמרוהו בשם 'שמואל'] - אין מקיימים שטר כזה אלא מעדים ולא מקיום בית דין. אך בין חתימות העדים לשטר לא מועיל לכלוך בטיט - שיאמרו שהעדים חתמו על הטיט ולא על השטר, מה שאין בית דין חותמים על טיט. לרבי יוחנן: אף ריווח של שורה אחת בין הקיום לשטר פוסל. שחוששים שיחתוך השטר הכתוב, ויכתוב בשורה זו מה שרוצה וחתימות העדים, ושטר הבא הוא ועדיו בשורה אחת כשר. אך בריווח שבין שטר לעדים אין חשש זה ששטר הכתוב בשורה אחת, והעדים חתומים בשורה שלאחריו פסול, שאין למדים משיטה אחרונה. ואף אם יוסיף לחתום חתימת עדים בשורה זו אין חשש שהרי שטר שהוא ועדיו בשיטה אחת, ותחתיו יש עוד שורה עם חתימות עדים אין מקיימים אותו אלא מעדיו החתומים באותה שורה של השטר ולא מהעדים שבשורה השניה.

מתחילים לחתום כנגד שורה אחרונה, ומסיימים בשווה, וכל שאין העדים נגמרים בשיטה אחת פסול, וממילא אין חשש שיחתוך שורה אחרונה, שהרי בזה יחתוך חלק מחתימתם של כל העדים, ובאופן זה בוודאי יהא ניכר.

דף קס"א - ע"ב

עד החותם בסימן במקום שמו כשר, רב היה חותם: בצורת דג, ר' חנינא היה חותם: צורת חריות של דקל וענפים, רב חסדא היה חותם: 'ס', רב הושעיא היה חותם: 'ע', רבה ב"ר הונא היה חותם: תורן של ספינה.

אם מחקו דברים באמצע השטר - צריך לקיים המחיקות קודם 'שריר וקיים' (ודווקא בנמחק שלא במקום 'שריר וקיים' כמו דף ק"ס:), שלא יוכל למחוק ולזייף.

חוזרים לכתוב מעניין השטר בשורה אחרונה - לפי שאין למדים משיטה אחרונה, ולכן כופלים שם דברים שאין צריך להם.

בבא בתרא דף קס"ב. יום ד' פר' ויצא ג' כסליו תשפ"ה

דף קס"ב - ע"א

אין למדים משיטה אחרונה - מפני שאין העדים יכולים לחתום סמוך למה שכתוב בשטר, ויכול אדם לזייף ולהוסיף שורה בין השטר לחתימתם, ולפיכך תיקנו שלא ללמוד משורה אחרונה שבשטר, ולכן תיקנו לחזור מעניין השטר בשורה האחרונה.

היה חתימת העדים רחוק שיעור שני שורות משטר - פסול, שיכול לזייף ולהוסיף שתי שורות, ומהשורה הראשונה שבהם ילמדו, אבל אם הרחיק רק שורה אחת כשר, שגם אם יוסיף לכתוב שם לא ילמדו מכך, שאין למדים משיטה אחרונה.

דף קס"ב - ע"ב

הרחיקו חתימות העדים יותר משיעור שורה אחת מהשטר רק פחות משתי שורות [כגון שורה ומחצה] - כשר.

היה ריווח בשטר לחתימות העדים שני שורות ויותר, ומילא הריווח בחתימות עדים נוספים פסולים או קרובים - כשר. ואין לתמוה שמילוי בפסולים עדיף על חלל ריק שהרי גם בסוכה אויר פוסל בשלשה טפחים, וסכך פסול רק בארבעה טפחים.

דף קס"ד - ע"א

שטר הבא הוא ועדיו על המחק כשר,
הטעם: ואין חשש שימחוק השטר ויכתוב דברים אחרים שיתקיימו בחתימות העדים - שניכר הזיוף כיון שאין דומה חתימת העדים שהם על מחק אחד לכתיבת הזיוף שהיא על מקום שנמחק פעמיים. ואין חשש שבראשית ישים בדיו מקום חתימת העדים, וימחוק, ויכתוב כל השטר וימחוק, ואז יכתוב השטר שעליו חותמים העדים, ונמצא שמקום חתימתם מחוק פעמיים ומקום השטר מחוק פעם אחת, ושוב יכול למחוק השטר ולשנותו שאין העדים חותמים על מחק אלא כשנמחק השטר לפניהם, ויראו שאין הבדל בין מקום חתימתם למקום השטר.

נכתב שטר על הנייר וחתימת העדים על מחק - כשר, ובתנאי שיכתבו העדים שחתמו על מחק והשטר נכתב על הנייר, שאם לא כן חוששים שימחוק כל השטר ויכתוב מה שרוצה, ויהיה כשר כיון שהוא ועדיו על המחק. וכותבים זאת בין שתי חתימות העדים, שאם יכתוב מתחת - יחתוך, ואם מלמעלה - ימחוק.

נכתב השטר על המחק וחתימת העדים על הנייר - פסול, ואף אם יכתבו בין חתימותיהם שהשטר על המחק והחתימות על הנייר, שיש לחשוש שימחוק השטר ויכתוב מה שרוצה, שאין ניכר אם נכתב על מחק שנמחק פעם אחת או פעמיים, ורק כשהחתימות על מחק פעם אחת והשטר על מחק פעמיים ניכר ההבדל ביניהם. ואין תקנה להשוות למחק מגילה אחרת - שאין דומה מחק מגילה זו למחק מגילה אחרת. ואין תקנה לקיים חתימות העדים ואחרי כן למחוק ולכתוב עליהם ולהשוות - שאין דומה נמחק בין יומו לנמחק בן שני ימים, ואין להשהות השטר עד שיהיו שניהם בני שני ימים - שחוששים לבית דין טועים.

דף קס"ד - ע"ב

נהגו בשטר מקושר להוסיף שנה למלך - שבשטר פשוט אם מלך המלך שנה אחת כותבים הזמן שבשטר 'שנה ראשונה למלך פלוני', ובמקושר כותבים 'שנה שניה', שתיקנו

חכמים זאת כדי שיהא עוד הבדל בין שטר פשוט לשטר מקושר.

הקשה רבי לרבי חנינא בן גמליאל שסובר שמקושר שחתמו העדים בתוכו כשר שיכול לעשותו פשוט - הלא אם יעשה פשוט יהא זמנו מאוחר, כיון שבמקושר מוסיפים שנה למלך, ואפשר לצאת תקלה, שאם ילווה ממנו במקושר, ויפרע בתוך הזמן ויטעון שנאבד השטר ויכתוב לו שובר, ואח"כ יוציא השטר ויעשה פשוט, וזמנו מאוחר לזמן השובר ויחזור ויגבה. **ותירצו** שלרבי חנינא בן גמליאל אין כותבים שובר, ואם טוען שאיבד שטרו אינו פורע לו חובו.

בתחילה לא היה רבי בקי בדיני שטר מקושר - ולכן כשבא לפניו שטר מקושר תמה שזמנו מאוחר, והסביר לו זונין שכך המנהג.

שטר שנכתב בו 'בשנת פלוני ארכן' - היינו בשנה ראשונה למלך זה, שכך נהגו לקרותו בשנה זו. ובשנה שניה נקרא 'דיגון'. ואם עבר ממלכותו וחזר למלוך - בשנה ראשונה נקרא 'ארכן דיגון', ולכן אם נכתב סתם 'ארכן' בוודאי שנה ראשונה היא למלכותו הראשונה.

אמר 'הריני נזיר' - נזיר פעם אחת שלושים יום. 'דיגון' - שתי נזירות של שלושים יום. 'טריגון' - שלש. 'טטריגון' - ארבע. 'פנטיגון' - חמש.

בית מרובע (שיש לו ד' פינות - טטריגון) **מטמאה בנגעים,** אך עגול, או דיגון (שתי פינות, וצידו השני עגול), טריגון (משולש), פנטיגון (ה' פינות) - אינה מטמאה, שנאמר בפר' נגעי בתים פעמיים 'קירות' (קיר), הרי שצריך ארבעה קירות.

גט מקושר שבא לפני רבי, ואמר 'אין זמן בזה', ואמר לו בנו ר' שמעון שמא הזמן מובלע בין הקשרים, פתח התפירות וראה הזמן. ולפי שהקפיד רבי (שלא רצה שיעשו מקושר, או מפני שהיה מובלע הזמן יותר מדאי), אמר ר' שמעון שלא הוא כתבו אלא יהודה חייטא, אמר לו רבי: כלך מלשון הרע הזה. וכך אמר לו רב כששיבח ספר תהלים שקרא בו ואמר 'כמה מיושר כתב זה', ואמר לו ר' שמעון שיהודה חייטא כתבו, ואף שאינו לשון הרע - לעולם לא יספר אדם בטובתו של חברו, שמתוך טובתו בא לידי רעתו.

שלש עבירות אין אדם ניצול מהם בכל יום - הרהור עבירה, עיון תפילה, אבק לשון הרע. **רוב בני אדם חשודים על הגזל. מיעוט בעריות. כולם באבק לשון הרע.**